

نقش خودپنداره تحصیلی در پیش بینی خودنظم دهی تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش آموزان

سمانه حسینی^۱

چکیده:

هدف از پژوهش حاضر تعیین رابطه خودپنداره تحصیلی با خودنظم دهی تحصیلی و سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان بود. روش تحقیق از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش آموزان مقطع متوسطه ناحیه ۳ شهر کرج در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود و حجم نمونه با استفاده از نرم افزار تعیین حجم نمونه Gpower ۱۲۰ نفر در نظر گرفته شد که به منظور افزایش دقت و امکان حذف برخی از افراد بی تفاوت و یا غیر معتبر تعداد ۱۳۲ پرسشنامه به صورت تصادفی بین افراد جامعه آماری توزیع و نتایج با استفاده از آن جمع آوری گردید که بعد از پیش پردازش ها در نهایت ۱۲۶ نمونه در تحلیل نهایی وارد گردید. ابزار جمع آوری اطلاعات در این پژوهش شامل سه پرسشنامه خودپنداره تحصیلی بی بسن چن (۲۰۰۴)، خودنظم دهی تحصیلی وریان (۱۹۸۷) و پرسشنامه سرزندگی تحصیلی دهقانی زاده و حسین چاری (۱۳۹۱) بود. فرضیات تحقیق با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون مورد بررسی قرار گرفتند. بررسی نتایج در کل نشان داد خودپنداره تحصیلی می تواند خودنظم دهی تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش آموزان را پیش بینی کند و با توجه به ضریب تبیین (R^2) می توان گفت که متغیر های پیش بین می توانند ۲۰ درصد از واریانس خودنظم دهی تحصیلی و ۲۴ درصد از واریانس سرزندگی تحصیلی دانش آموزان را تبیین کنند و از بین متغیرهای پیش بین مورد ارزیابی ابعاد آموزشی و غیر آموزشی خود پنداره با ضریب مثبت و بتای $0/322$ ($pv < 0/01$) و $0/183$ ($pv < 0/05$) وارد معادله رگرسیونی خودنظم دهی تحصیلی و بعد آموزشی با ضریب مثبت و بتای $0/440$ ($pv < 0/01$) وارد معادله رگرسیونی سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان گردیده است.

کلید واژه ها: خودنظم دهی تحصیلی، سرزندگی تحصیلی، خودپنداره تحصیلی

Abstract:

The purpos of this study study was to determine the relationship between academic self-concept and academic self-regulation and academic vitality in students. The research method was correlational. The statistical population of the present study included all high school students in District 3 of Karaj in the academic year 1401-1400 and the sample size was considered to be 120 people using Gpower sample size software to increase the accuracy and possibility of eliminating some people. Indifferent or invalid 132 questionnaires were randomly distributed among the statistical population and the results were collected using it. After pre-values, finally 126 samples were included in the final analysis. Data collection tools in this study included three questionnaires of Yessen Chen (2004) academic self-concept, Verian academic self-regulation (1987) and Dehghani-Zadeh and Hossein-Chari (2012) academic vitality questionnaire. Research hypotheses were tested using Pearson correlation test and regression analysis. Examination of the results showed that academic self-concept can predict students' academic self-regulation and academic vitality, and according to the coefficient of explanation (R^2), it can be said that predictor variables can be 20% of the self-regulatory variance. Explain academic achievement and 24% of the variance of students' academic vitality and among the predictive variables evaluated are school and non-school dimensions with a positive coefficient and beta of 0.322 (PV < 0.01). And 0.183 (PV < 0.05). Has entered the regression equation of academic self-regulation and the school dimension with a positive coefficient and beta of 0.440 (PV < 0.01) has entered the regression equation of academic vitality in students.

Keywords: Academic self-regulation, Academic vitality, Academic self-concept

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه مشاوره مشاوره، دانشگاه آزاد واحد کرج

مقدمه

یادگیری دانش آموزان و رشد و موفقیت آنها در مدرسه دارد (مارتین^۴ و همکاران، ۲۰۱۵).

درواقع خودپنداره تحصیلی بالا پیامدهای آموزشی زیادی برای دانش آموزان دارد و به طور مثبت موفقیت تحصیلی دانش آموزان را پیش بینی می کند (سعید زاده و همکاران، ۱۳۹۷).

بندورا (۱۹۹۷) معتقد است که خودپنداره تحصیلی به انتظار دانش آموزان برای حضور در مدرسه و موفقیت کلاسی مربوط است. دانش آموزان دارای احساس خودپنداره بالا، آرمانهای بالایی برای خود در نظر گرفته و در جستجوی راه حل ها، راهبردهای بسیار انعطاف پذیری را به کار می گیرند (هاشمی، واحدی و محبی، ۱۳۹۴).

پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یکی از شاخص های های مهم در ارزیابی آموزش و پرورش است که با هدف کمک به زمینه های گوناگون اعم از ابعاد رشد شناختی، عاطفی، شخصیتی و به منظور رشد و تعالی افراد به کار می رود. پیشرفت تحصیلی به معنای مقدار یادگیری آموزشی فرد است. ارزشیابی پیشرفت تحصیلی عبارت است از مقایسه نتایج به دست آمده از سنجش عملکرد یادگیرندگان با هدف های آموزشی یا هدف های یادگیری که بیانگر میزان موفقیت آمیز بودن فعالیت آموزشی معلمان و کوشش های یادگیری دانش آموزان است (سیف، ۱۳۹۵). براساس نتیجه مطالعه زارع جمال آبادی (۱۳۹۵)، هرچه میزان پیشرفت تحصیلی افراد بیشتر باشد، خودپنداره^۲ آنها مطلوب تر است. خودپنداره یکی از مفاهیم اساسی در روانشناسی و شبکه ای از عقاید و باورهای مثبت و منفی درباره خود و پذیرش یا رد خود است.

در طول دو دهه گذشته خودپنداره به عنوان یک رفتار انگیزشی مهم و تأثیر گذار بر پیشرفت تحصیلی افراد مطرح شده است و یک مفهوم کلی است که به معنای تصورات فرد از توانایی ها و قابلیت ها و محدودیت های خود است. این تصور زمینه های مختلف مربوط به عملکرد را دربر می گیرد. یک قسمت از خودپنداره، خودپنداره تحصیلی است که در رفتار دانش آموزان تأثیر بسزایی دارد (بندورا^۳، ۱۹۹۷ به نقل از زاهد بلبلان و کریمیان پور، ۱۳۹۶).

خودپنداره تحصیلی به ادراک دانش آموز از شایستگی خود در رابطه با یادگیری آموزشی اشاره دارد و به معنی تلقی خود از قابلیت ها و محدودیت های تحصیلی خویش است. خودپنداره تحصیلی، باز نمود توانایی ذهنی افراد در حوزه های تحصیلی و ارزیابی از توانایی های تحصیلی است که نقش مهمی در فهم

² self-concept

³ Bandura

⁴ Martin, , Mansour, Anderson, Gibson & Liem

به عقیده زیمرمن (۲۰۱۴) دانش آموزان خودنظم جو، در فرایند یادگیری، مشارکتی فعال دارند تا بتوانند به اهداف یادگیری خود دست یابند. نتایج پژوهشها حاکی از آن است که خودارزیابی و خود هدایتگری با عملکرد تحصیلی، پیشرفت تحصیلی بالاتر و یادگیری خودنظم دهی با خودکارآمدپنداری و عملکرد تحصیلی مرتبط است (بابایی امیری و عاشوری، ۱۳۹۳). برخی بیان می کنند افرادی که خودنظم دهی پایینی دارند احساس خودکارآمدی پایینی کرده و این امر می تواند سبب اضطراب و احساس غیرقابل مهار بودن موقعیت شود (سالرون^۷ و همکاران، ۲۰۱۰؛ لی و لی و بنگ^۸، ۲۰۱۴).

استفاده از راهبردهای خودنظم دهی انگیزشی، احساس بهزیستی شناختی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را افزایش میدهد و تعلل ورزی و اهمال کاری در انجام تکالیف درسی را کاهش میدهد (عباسی و همکاران، ۱۳۹۵).

متغیر دیگری که به نظر می رسد با خودپنداره مرتبط می باشند، سرزندگی تحصیلی^۹ می باشد. سرزندگی تحصیلی به صورت توانایی یادگیرندگان برای موفقیت در برخورد با موانع و چالش های تحصیلی که در مسیر زندگی تحصیلی معمول قرار دارند تعریف شده است؛ همچنین سرزندگی تحصیلی به پاسخ مثبت، سازنده و انطباقی به انواع چالش ها و موانعی که در عرصه مداوم و جاری تحصیل تجربه می شوند، اشاره دارند، بی علاقگی، خستگی و فرسودگی تحصیلی به عنوان نقطه مقابل سرزندگی تحصیلی رابطه معکوسی با عملکرد تحصیلی و خلاقیت دانشجویان دارد (عباسی و همکاران، ۱۳۹۴).

کیا، کینینگ و الیس^۵ (۲۰۰۷) ضمن پژوهشی نشان دادند که نوجوانانی که خودپنداره بالایی دارند، دلبستگی، تعهد و درگیری بالایی نسبت به مدرسه دارند و مدرسه خود را قبول دارند یکی از متغیرهایی که با خودپنداره تحصیلی مرتبط است خودنظم دهی تحصیلی می باشد. خود نظم دهی یکی از مباحث عمده روانشناسی است که به تازگی توجه بسیاری از متخصصان مختلف را به خود جلب کرده است، و به عنوان یکی از مهمترین عوامل شناختی موثر بر پیشرفت تحصیلی یادگیری فراگیران شناخته شده است (زارع جمال آبادی، ۱۳۹۵).

خودنظم دهی تحصیلی یکی از مفاهیم مرتبط با خودپنداره تحصیلی است که به صورت فرایندی سودمند و پویا اهداف یادگیری و تلاش های دانش آموزان را برای مهار شناخت، هیجان و رفتار در محیط تنظیم می کند (طاهر و همکاران، ۱۳۹۶).

پژوهش های مختلف نشان از آن دارد، که فراگیرانی که مهارت بیشتری در یادگیری خودنظم بخش دارند، تجارب یادگیری خود را فعالانه و از راههای بسیار متنوع هدایت مینمایند. آنان از راهبردهای نظارتی مناسبی سود می جویند و هر زمان که ضرورت داشته باشد، راهبردهای یادگیری مورد استفاده را در پاسخ به ملزومات خود، ویژگی های تکلیف و شرایط محیط یادگیری تغییر می دهند (صادقی و بیرانوند، ۱۳۹۶).

همچنین محققان گزارش کرده اند که خودنظم جو بودن فراگیران باعث افزایش مهارتهای محاسباتی، پیشرفت در ریاضیات، درک مطلب و عملکرد و پیشرفت تحصیلی بالا و پافشاری روی مطالب می شود. اما متأسفانه امروزه در دانشگاه ها شاهد بیمیلی دانشجویان به تحقیق و مطالعه، و کسب دانش فقط برای مدرک گرایی هستیم. بطوریکه اکثریت دانشجویان واحدهای درسی را بدون کنکاش و مطالعه علمی دقیق و فقط برای کسب نمره پاس می کنند. این در حالیست که کسانی که دارای یادگیری خودنظم جو هستند انگیزش و نگرشهای خود را به وسیله قوت دادن به خودکارآمدی افزایش می دهند (فن^۶، ۲۰۱۰؛ به نقل از نیک پی، فرحبخش و یوسف وند، ۱۳۹۵)

⁷ Saleron

⁸ Lee & Bong

⁹ Academic Vitality

⁵ Kia-Keating & Ellis

⁶ fun

وقتی فرد کاری را به‌طور خودجوش انجام می‌دهد نه تنها احساس خستگی و ناامیدی به او دست نمی‌دهد، بلکه احساس می‌کند انرژی و نیروی او افزایش یافته است. به‌طور کلی احساس حس درونی سرزندگی، شاخص معنی‌دار برای سلامت ذهنی است که زمینه‌های فکر خلاق از این طریق فراهم می‌شود در واقع سرزندگی بازتاب سلامت روان‌شناختی و جسمی است (دوجان^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۶).

هاشمی، واحدی و محتبی (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «رابطه ساختاری پیوند با مدرسه و والدین با رضایت تحصیلی و کنترل تحصیلی: نقش میانجی‌گری خودپنداره تحصیلی به این نتیجه رسیدند که بین خودپنداره تحصیلی و پیوند با مدرسه رابطه مثبت وجود دارد.

زیمرن و کیتزاتز (۲۰۱۴) در پژوهشی نشان دادند که خودنظم دهی می‌تواند میانگین نمرات و عملکرد تحصیلی افراد را در آزمون پیشرفت تحصیلی پیش بینی کند.

پرنس و نوریس^{۱۱} (۲۰۱۴) در تحقیق خود با عنوان «نقش خودپنداره تحصیلی در افزایش موفقیت دانش آموزان در مدرسه به این نتیجه رسیدند که خودپنداره تحصیلی می‌تواند پیش بینی کننده موفقیت دانش آموزان در مدرسه باشد. با توجه به مطالب ارائه شده سوال اساسی پژوهش حاضر این است که آیا خودپنداره تحصیلی قادر به پیش بینی خودنظم دهی تحصیلی و سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان خواهد بود؟

روش

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانش آموزان مقطع متوسطه ناحیه ۳ شهر کرج در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود.

نمونه و روش نمونه‌گیری:

به منظور برآورد حجم نمونه از فرمول پیشنهادی تاباکنیک و فیدل (۲۰۰۷) استفاده شد. براساس فرمول پیشنهادی آنان، حداقل حجم نمونه در مطالعات همبستگی از فرمول $N \geq 50 + 8M$ محاسبه می‌شود. در این فرمول N حجم نمونه و M تعداد متغیرهای مستقل است. بر این اساس با توجه به فرمول پلنت حجم نمونه ۱۲۶ نفر بود که به صورت در دسترس از بین دانش آموزان انتخاب شد.

¹⁰ Duijn

¹¹ Prince & Nurius

ابزار پژوهش:

۱ پرسشنامه خودپنداره تحصیلی

پرسشنامه خودپنداره تحصیلی در سال ۲۰۰۴ توسط یی یسن چن پس^{۱۲} از اجرا روی ۱۶۱۲ دانش آموز تایوانی دوره دبستان معرفی شد. این پرسشنامه ۱۵ سوال داشته و هدف آن ارزیابی ابعاد مختلف خودپنداره تحصیلی (عمومی، آموزشگاهی، غیرآموزشگاهی) می باشد. طیف نمره گذاری آن بر اساس لیکرت پنج گزینه ای می باشد. تمرکز این پرسشنامه بر سنجش خودپنداره دانش آموزان دوره ابتدایی و راهنمایی است. این پرسشنامه از نوع خود گزارشی است. این پرسشنامه مداد کاغذی، تصویر کلی دانش آموز از خود را در مدرسه می سنجد که به صورت گروهی و فردی قابل اجرا است. شامل ۱۵ عبارت بوده و پاسخ ها به صورت مقیاس لیکرتی چهارگزینه ای از کاملاً موافق (۴ نمره) تا کاملاً مخالف (۱ نمره) نمره گذاری شده است و نمره گذاری همه عبارات به صورت مستقیم است. خرده مقیاس عمومی، نوعی تصویری کلی است که به ضعف و توانایی های فردی اشاره دارد (سوالات ۱، ۳، ۱۲، ۱۳) سوال ۵ به دلیل داشتن بار عاملی ضعیف حذف گردیده است. خرده مقیاس آموزشگاهی که خود را بر اساس نوع ارتباط با دیگران در مدرسه داوری می کند (پرسش های ۲، ۴، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۴، ۱۵) و خرده مقیاس غیرآموزشگاهی که خود را در رابطه با گروه های خارج از مدرسه ارزیابی میکند (پرسش های ۶ و ۷). (روایی و پایایی این پرسشنامه به وسیله مرعشیان و همکاران (۲۰۱۲) در نمونه ای ۳۶ نفره استفاده شد که ضریب آلفای کرونباخ آن ۰/۹۲ بوده است. مارش و همکاران (۱۹۸۴) نیز روایی همگرا با پرسشنامه را ۰/۸۹ به دست آورده است. همچنین در پژوهش حاضر برای تعیین پایایی این پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب به دست آمده برای بعد عمومی ۰/۸۲، برای بعد آموزشگاهی ۰/۷۸ و برای بعد غیر آموزشگاهی نیز ۰/۷۴ بدست آمد همچنین میزان آلفای کرونباخ برای کل سوالات پرسشنامه ۰/۷۵ بود که نشان دهنده پایایی مناسب این پرسشنامه و ابزار در این تحقیق می باشد.

پرسشنامه خودنظم دهی تحصیلی (13SRQ-A)

این پرسشنامه، توسط وریان^{۱۴} (۱۹۸۷) برای اندازه گیری میزان خودنظم دهی دانش آموزان مدارس راهنمایی و دبیرستان طراحی شده است لذا کاملاً متفاوت از پرسشنامه خودنظم دهی بزرگسالان است. از ۳۱ گویه و ۴ خرده مقیاس خودنظم دهی بیرونی (۸ سؤال)، خودنظم دهی درونی (۹ سؤال)، خودنظم دهی شناختی (۷ سؤال) و انگیزش درونی (۷ سؤال) تشکیل شده است. نمره گذاری پرسشنامه به صورت طیف لیکرت ۴ نقطه ای میباشد که برای گزینه های «اصلاً درست نیست»، «نه خیلی درست»، «نسبتاً درست» و «خیلی درست» به ترتیب امتیازات ۱، ۲، ۳ و ۴ در نظر گرفته میشود. حداقل امتیاز ممکن ۳۱ و حداکثر ۱۲۴ خواهد بود. نمره بین ۳۰ تا ۶۲ خودنظم دهی تحصیلی پایین، نمره بین ۶۲ تا ۷۸: خودنظم دهی متوسط و نمره بالاتر از ۷۸: خودنظم دهی تحصیلی بالا است. میانگین هریک از خرده مقیاسها پس از جمع نمرهها محاسبه می شود. میانگین بالاتر نشانگر خودنظم دهی بیشتر است. به منظور بررسی اعتبار پرسشنامه خودنظم دهی تحصیلی همبستگی میان زیرمقیاس های آن مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج نشان دادند که خرده مقیاس های بیرونی بیشتر با هم و خرده مقیاس های درونی همبستگی بیشتری با هم دارند که این مطلب حاکی از اعتبار آزمون است، همچنین روایی محتوایی پرسشنامه از طریق تحلیل عاملی محاسبه شده است. دیوس و همکاران، به نقل از کدیور، فرزاد و دستا (۱۳۹۱) در پژوهش خود ضریب آلفای کرونباخ خرده مقیاس های پرسشنامه خودنظم دهی تحصیلی را بدین شرح گزارش کرده اند: خودنظم دهی بیرونی، ۰/۷۵، خودنظم دهی درونی، ۰/۸۵، خودنظم دهی شناختی، ۰/۸۸ و انگیزش درونی، ۰/۸۵ که این نتایج حاکی از پایایی مطلوب خرده مقیاس های این آزمون است. در پژوهش حاضر برای بررسی پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید و ضرایب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه، خودنظم دهی بیرونی، خودنظم دهی درونی، خودنظم دهی شناختی و انگیزش درونی به ترتیب برابر با ۰/۸۳، ۰/۷۹، ۰/۷۴، ۰/۶۹ و ۰/۸۱ به دست آمد. در پژوهش حاضر برای تعیین پایایی این پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده

¹² Yi Yisin Chen

academic self-regulation questionnaire¹³

Vryan¹⁴

شد. ضریب به دست آمده برای کل سوالات ه نشان دهنده خود نظم دهی تحصیلی می باشد ۰/۸۲ بود که نشان دهنده پایایی مناسب این پرسشنامه می باشد.

پرسشنامه سرزندگی تحصیلی:

دهقانی زاده و حسین چاری (۱۳۹۱) پرسشنامه‌ی سرزندگی تحصیلی را با الگوگیری از مقیاس سرزندگی تحصیلی مارتین و مارش (۲۰۰۶) که دارای ۴ گویه است، توسعه دادند و برای اجرای مقدماتی و رفع نقیصه‌ها، این گویه‌ها بر روی گروهی از دانش‌آموزان (۳۰ پسر و ۳۰ دختر) دبیرستانی شهرستان مهریز، اجرا کردند. پس از اجرای این گویه‌ها نسخه‌ی نهایی مورد بازنویسی قرار گرفت، که حاصل بازنویسی ۱۰ گویه بود. سپس گویه‌های مذکور در یک مطالعه‌ی مقدماتی مجدداً روی نمونه‌ای شامل ۱۸۶ نفر از دانش‌آموزان دبیرستان، اجرا و خصوصیات روان‌سنجی آن بررسی شد. نتایج حاصل از این بررسی نشان داد که ضرایب آلفای کرونباخ به دست آمده برابر با ۰/۸۰ و ضریب بازآزمایی برابر با ۰/۷۳ بود. همچنین در پژوهش حاضر برای تعیین پایایی این پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب به دست آمده برای کل سوالات پرسشنامه ۰/۸۱ بود که نشان دهنده پایایی مناسب این پرسشنامه می باشد.

روش اجرا:

پس از کسب مجوز از آموزش و پرورش شهرستان کرج و جلب رضایت آزمودنی‌ها و نیز شناسایی مدارس مربوطه، ابتدا هدف تحقیق برای دانش‌آموزان بیان شد و پرسشنامه‌ها از طریق مسئولین مدارس در اختیار آن‌ها قرار گرفت و از آن‌ها خواسته شد که به‌دقت سوالات را بخوانند و پاسخ‌های موردنظر را متناسب با ویژگی‌های خود انتخاب نمایند و سؤالی را تا حد امکان بی‌جواب نگذارند. اطلاعات به‌صورت فردی و در مدارس مربوطه جمع‌آوری شد. سرانجام، داده‌های جمع‌آوری‌شده و مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. همچنین اطمینان بخشی در مورد محرمانه ماندن اطلاعات و آزادی انتخاب برای شرکت در پژوهش از نکات اخلاقی رعایت شده این پژوهش بود.

یافته‌ها

ابتدا با استفاده از آزمون‌های کولموگراف اسمیرنف و چولگی و کشیدگی نرمال بودن توزیع فراوانی و وجود الگوی زنگوله‌ای نرمال هر یک از متغیرهای تحقیق محاسبه شده و در جدول زیر ارائه شده است. سپس به بررسی هر یک از فرضیات پژوهشی پرداخته شده است.

جدول ۱: آماره آزمون کولموگراف اسمیرنف جهت بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای تحقیق

شاخص‌های آماری	خودنظم‌دهی تحصیلی	سرزندگی تحصیلی	خودپنداره تحصیلی	
			بعد عمومی	بعد آموزشگاهی
تعداد	۱۲۶	۱۲۶	۱۲۶	۱۲۶
کولموگراف اسمیرنف	۰/۰۶۵	۰/۲۲۰	۰/۱۲۰	۰/۲۸۱
وضعیت نرمال‌یته	۰/۲۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
چولگی	-۰/۴۳۵	۰/۸۵۶	۰/۱۵۵	-۰/۲۴۸
کشیدگی	۰/۰۹۷	۰/۳۸۹	-۱/۰۹	-۰/۲۹۵

مطابق با شرط لازم کلاین ۲۰۱۶ خوشبختانه کلیه مقادیر چولگی و کشیدگی متغیرهای این پژوهش در بازه مجاز خود قرار گرفته‌اند و می‌توان ادعا کرد که شرط لازم برای نرمال بودن توزیع داده‌ها برقرار است و می‌توان ادعا کرد که

توزیع داده های پژوهش از الگوی زنگوله ای نرمال تبعیت می کند و محقق می تواند از آزمون های پارامتریک استفاده نماید.

جدول ۲: بررسی عدم هم خطی متغیرهای پیش بین (مستقل) مدل رگرسیونی

متغیرهای پیش بین (مستقل)	ضریب تحمل	تورش واریانس (VIF)	مقدار ویژه	شاخص های شرطی
بعد عمومی خودپنداره تحصیلی	۰/۷۶۵	۱/۳۰	۰/۰۳۵	۱۰/۶۳
بعد آموزشگاهی خودپنداره تحصیلی	۰/۷۹۶	۱/۲۵	۰/۰۲۳	۱۳/۲۱
بعد غیر آموزشگاهی خودپنداره تحصیلی	۰/۸۹۶	۱/۱۲	۰/۰۱۱	۱۸/۹۰

جدول ۳: همبستگی بین خودپنداره تحصیلی با خودنظم دهی تحصیلی در دانش آموزان

متغیرهای پیش بین	خودپنداره	
	عمومی	آموزشگاهی
تعداد	۱۲۶	۱۲۶
همبستگی پیرسون	۰/۲۷۲**	۰/۳۹۸**
سطح معنی داری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

نتایج جدول ۳ حاکی از آن است که بین بعد کلیه ابعاد خودپنداره تحصیلی با خودنظم دهی تحصیلی در دانش آموزان همبستگی مثبت و معنی دار با اطمینان ۹۹ وجود دارد.

به منظور آزمون فرضیه فوق و به منظور بررسی میزان تبیین خودنظم دهی تحصیلی در دانش آموزان بر اساس ابعاد خودپنداره تحصیلی از تحلیل رگرسیون چند متغیری به روش همزمان استفاده گردید. در این روش خودنظم دهی تحصیلی در دانش آموزان به عنوان متغیر ملاک و ابعاد خودپنداره تحصیلی به عنوان متغیر پیش بین وارد معادله رگرسیون شدند. نتایج این تحلیل در جداول بعد گزارش شده است.

جدول ۴: نحوه ورود متغیرهای پیش بین (مستقل) به مدل رگرسیونی تاثیر خودپنداره تحصیلی بر خودنظم دهی تحصیلی در دانش آموزان

مدل	متغیرهای وارد شده	متغیرهای حذف شده	متد ورود
۱	بعد عمومی خودپنداره تحصیلی، بعد آموزشگاهی خودپنداره تحصیلی، بعد غیر آموزشگاهی خودپنداره تحصیلی	-----	همزمان

متغیر ملاک: خودنظم دهی تحصیلی

با توجه به جدول فوق ابعاد خودپنداره تحصیلی (عمومی، آموزشگاهی و غیر آموزشگاهی) در قالب متغیرهای پیش بین به پیش بینی رفتار متغیر ملاک خودنظم دهی تحصیلی در دانش آموزان می پردازند و همانطور که در قبل بیان گردید روش ورود آن ها به مدل روش همزمان می باشد.

جدول ۵: واریانس تبیین شده و تبیین نشده رگرسیونی تاثیر خودپنداره تحصیلی بر خودنظم دهی تحصیلی در دانش آموزان

مدل	همبستگی	ضریب تبیین	ضریب تبیین تصحیح شده ^{۱۵}	انحراف خطای تخمین ^{۱۶} دوربین واتسون ^{۱۷}
۱	۰/۴۴۷	۰/۲۰۰	۰/۱۸۰	۱۳/۱۱

. مقدار R^2 برابر با ۰/۲۰ است که با توجه به سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ که به ترتیب مقدار R^2 ضعیف، متوسط و قوی را نشان می دهد، مقدار نسبتاً ضعیفی از واریانس خودنظم دهی تحصیلی در دانش آموزان را تبیین می کنند. اما با این وجود بقیه واریانس وابسته به عوامل دیگری است که در این بخش تحقیق مد نظر قرار نگرفته است و یا ناشناخته می باشد. و به عبارت دیگر بقیه به متغیرهایی مربوط می شود که در واریانس خودنظم دهی تحصیلی سهم دارند ولی این بخش از مطالعه به آنها نمی پردازد.

جدول ۶: تحلیل واریانس تاثیر خودپنداره تحصیلی بر خودنظم دهی تحصیلی در دانش آموزان

مدل	منابع تغییر	مجموع مربعات ^{۱۸}	درجه آزادی	مجذور مربعات ^{۱۹}	مقدار فیشر (F)	سطح معنی داری (sig)
	رگرسیون ^{۲۰}	۵۲۵۳/۴۹	۳	۱۷۵۱/۱۶	۱۰/۱۷	۰/۰۰۱
۱	باقی مانده ها ^{۲۱}	۲۰۹۹۵/۷۸	۱۲۲	۱۷۲/۰۹		
	کل	۲۶۲۴۹/۲۷	۱۲۵			

منغیر ملاک: خودنظم دهی تحصیلی

¹⁵ Adjusted R Square

¹⁶ Std. Error of the Estimate

¹⁷ Durbin-Watson

¹⁸ Sum of Squares

¹⁹ Mean Square

²⁰ Regression

²¹ Residual

با توجه به معناداری F یا شاخص فیشر در سطح اطمینان ۹۹ درصد می توان بیان کرد که متغیر وابسته با کیفیت مناسبی توسط متغیرهای پیش بین (مستقل) خود در مدل رگرسیونی پیش بینی رفتار می شود. به عبارتی بر اساس این کیفیت سنجی می توان گفت مدل از وضعیت برآزش مناسبی برخوردار است ($p < 0/01$).

جدول ۷: ضرایب رگرسیون به منظور پیش بینی خودنظم دهی تحصیلی در دانش آموزان بر اساس خودپنداره تحصیلی

Sig.	t	ضرایب استاندارد ^{۲۲}			متغیرهای پیش بین (ابعاد خود پنداره تحصیلی)
		Beta	Std. Error	B	
۰/۴۲۰	۰/۸۰۸	۰/۰۷۵	۰/۴۳۴	۰/۳۵۱	بعد عمومی
۰/۰۰۱	۳/۵۴	۰/۳۲۲	۰/۲۷۹	۰/۹۸۸	بعد آموزشگاهی
۰/۰۳۵	۲/۱۳	۰/۱۸۳	۰/۶۹۰	۱/۴۷	بعد غیر آموزشگاهی

متغیر ملاک: خودنظم دهی تحصیلی

همانطور که در جدول ۷ مشاهده شد از بین متغیرهای مستقل مورد ارزیابی بعد آموزشگاهی و غیر آموزشگاهی خود پنداره تحصیلی با ضرایب مثبت و بتای ۰/۳۲۲ ($p < 0/01$) و ۰/۱۸۳ ($p < 0/05$) وارد معادله رگرسیونی خودنظم دهی تحصیلی در دانش آموزان گردیده است.

خودپنداره تحصیلی در پیش بینی سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان نقش دارد.

جدول ۸: همبستگی بین خودپنداره تحصیلی با سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان

خودپنداره		متغیرهای پیش بین
عمومی	آموزشگاهی	
تعداد	۱۲۶	۱۲۶
همبستگی پیرسون	۰/۲۳۵**	۰/۴۷۳**
	۱۲۶	۰/۲۴۹**

²² Unstandardized Coefficients

²³ Standardized Coefficients

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

نتایج جدول ۸ حاکی از آن است که بین بعد کلیه ابعاد خودپنداره تحصیلی با سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان همبستگی مثبت و معنی دار با اطمینان ۹۹ وجود دارد.

به منظور آزمون فرضیه فوق و به منظور بررسی میزان تبیین سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان بر اساس خودپنداره تحصیلی از تحلیل رگرسیون چند متغیری به روش همزمان استفاده گردید. در این روش سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان به عنوان متغیر ملاک و ابعاد خودپنداره تحصیلی به عنوان متغیر پیش بین وارد معادله رگرسیون شدند. نتایج این تحلیل در جداول بعد گزارش شده است.

جدول ۹: نحوه ورود متغیرهای پیش بین (مستقل) به مدل رگرسیونی تاثیر خودپنداره تحصیلی بر سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان

مدل	متغیرهای وارد شده	متغیرهای حذف شده	متد ورود
۱	بعد عمومی خودپنداره تحصیلی، بعد آموزشگاهی خودپنداره تحصیلی، بعد غیر آموزشگاهی خودپنداره تحصیلی	-----	همزمان

متغیر ملاک: سرزندگی تحصیلی

با توجه به جدول فوق ابعاد خودپنداره تحصیلی (عمومی، آموزشگاهی و غیر آموزشگاهی) در قالب متغیرهای پیش بین به پیش بینی رفتار متغیر ملاک سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان می پردازند و همانطور که در قبل بیان گردید روش ورود آن ها به مدل روش همزمان می باشد.

جدول ۱۰: واریانس تبیین شده و تبیین نشده رگرسیونی تاثیر خودپنداره تحصیلی بر سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان

مدل	همبستگی	ضریب تبیین	ضریب تبیین تصحیح شده ^{۲۴}	انحراف خطای تخمین ^{۲۵} دوربین واتسون ^{۲۶}
۱	۰/۴۹۳	۰/۲۴۳	۰/۲۲۵	۴/۱۵

متغیر ملاک: سرزندگی تحصیلی

متغیرهای پیش بین: بعد عمومی خودپنداره تحصیلی، بعد آموزشگاهی خودپنداره تحصیلی، بعد غیر آموزشگاهی خودپنداره تحصیلی

مقدار R^2 برابر با ۰/۲۴ است که با توجه به سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ که به ترتیب مقدار R^2 ضعیف، متوسط و قوی را نشان می دهد این متغیرهای می توانند مقدار نسبتاً ضعیفی از واریانس سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان را تبیین می کنند. لذا با توجه به تبیین میزان کمی از متغیر مستقل سرزندگی تحصیلی توسط متغیر مستقل خود پنداره تحصیلی در دانش آموزان می توان گفت میزان زیادی از این متغیر به عوامل دیگری است که در این بخش تحقیق مد نظر قرار نگرفته است و یا ناشناخته می باشد. و به عبارت دیگر بقیه به متغیرهایی مربوط می شود که در واریانس سرزندگی تحصیلی سهم دارند ولی این بخش از مطالعه به آنها نمی پردازد.

²⁴ Adjusted R Square

²⁵ Std. Error of the Estimate

²⁶ Durbin-Watson

جدول ۱۱: تحلیل واریانس تأثیر خودپنداره تحصیلی بر سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان

مدل	منابع تغییر	مجموع مربعات ^{۲۷}	درجه آزادی	مجنور مربعات ^{۲۸}	مقدار فیشر (F)	سطح معنی داری (sig)
	رگرسیون ^{۲۹}	۶۷۸/۰۲	۳	۲۲۶/۰۱	۱۳/۰۸	۰/۰۰۱
۱	باقی مانده ها ^{۳۰}	۲۱۰۸/۰۱	۱۲۲	۱۷/۲۷		
	کل	۲۷۸۶/۰۴	۱۲۵			

با توجه به معناداری F یا شاخص فیشر در سطح اطمینان ۹۹ درصد می توان بیان کرد که متغیر وابسته با کیفیت مناسبی توسط متغیرهای پیش بین (مستقل) خود در مدل رگرسیونی پیش بینی رفتار می شود. به عبارتی بر اساس این کیفیت سنجی می توان گفت مدل از وضعیت برآزش مناسبی برخوردار است ($p < 0/01$).

جدول ۱۲: ضرایب رگرسیون به منظور پیش بینی سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان بر اساس خودپنداره تحصیلی

متغیرهای پیش بین (ابعاد خود پنداره تحصیلی)	ضرایب غیر استاندارد ^{۳۱}		ضرایب استاندارد ^{۳۲}		Sig.
	B	Std. Error	Beta	t	
بعد عمومی	۰/۰۳	۰/۱۳۸	۰/۰۲	۰/۰۲۵	۰/۱۹۲
بعد آموزشگاهی	۰/۴۳۹	۰/۰۸۸	۰/۴۴۰	۴/۹۷	۰/۰۰۱
بعد غیر آموزشگاهی	۰/۳۷۹	۰/۲۱۹	۰/۱۴۴	۱/۷۳	۰/۰۸۶

همانطور که در جدول ۱۲ شد از بین متغیرهای مستقل مورد ارزیابی تنها بعد آموزشگاهی با ضریب مثبت و بتای ۰/۴۴۰ ($p < 0/01$) وارد معادله رگرسیونی سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان گردیده است.

بحث و نتیجه گیری

نای، لایو و لی آیو^{۳۳} (۲۰۱۱) در تحقیقی با عنوان نقش میانجی خودپنداره تحصیلی در رابطه بین اهمیت تکلیف و اضطراب آزمون، به این نتیجه رسیدند که خودپنداره پیشگویی کننده منفی اضطراب بود؛ به طوری که با افزایش سطح خودپنداره، سطح پایین تری از اضطراب دیده شده بود. برری نتایج تحقیق نشان داد خودپنداره تحصیلی می

27 Sum of Squares

28 Mean Square

29 Regression

30 Residual

31 Unstandardized Coefficients

32 Standardized Coefficients

33 .Nie, Lau Sh & Liao

تواند خودنظم دهی تحصیلی در دانش آموزان را پیش بینی کند و با توجه به ضریب تبیین جدول R^2 می توان گفت که خودپنداره تحصیلی می توانند ۲۰ درصد از واریانس خودنظم دهی تحصیلی در دانش آموزان را تبیین کنند و با توجه به نتایج جدول ضرایب رگرسیونی ابعاد آموزشگاهی و غیر آموزشگاهی با ضریب مثبت وارد معادله رگرسیونی خودنظم دهی تحصیلی اما بعد عمومی وارد معادله پیش بینی خود نظم دهی تحصیلی بر اساس خودپنداره تحصیلی نشده است.

توسینو، (۲۰۱۶) در این خصوص بیان کرد به منظور دستیابی به موفقیت در این دوران، نوجوانان نیاز به توسعه مهارت‌ها و شایستگی های شناختی- اجتماعی و تحصیلی دارند. خودپنداره تحصیلی به ادراک دانش آموز از شایستگی خود در رابطه با یادگیری آموزشگاهی اشاره دارد و به معنی تلقی خود از قابلیت ها و محدودیت های تحصیلی خویش می باشد لذا دانش آموزان با خودپنداره تحصیلی بالا نسبت به توانایی های درسی اعتماد بالایی دارند و خود را آماده رویارویی با هر گونه چالش و مشکلات تحصیلی می کنند و در صورت مواجه با این چالشها با اعتماد به نفس بالا و اطمینان از توانایی خود از عهده این مشکلات بر می آیند. فرهنگ غالب در محیط آموزشگاهی مبتنی بر نظم و انتظام بخشی بر امور دانش آموزان بوده و این موضوع می تواند بر توانایی دانش آموزان در بهبود عملکرد خود در این زمینه اثر گذار باشد همچنین حل چالش های تحصیلی می تواند احساس مثبتی در دانش آموزان ایجاد کرده و به طور کلی ضمن ایجاد خود نظم بخشی بدلیل این توانایی حاصل در محیط تحصیل باعث افزایش و بهبود خودنظم دهی تحصیلی آنان گردد. در واقع می توان گفت که خودپنداره تحصیلی می تواند از جمله منابع افزایش خودنظم دهی در دانش آموزان باشد. زیگلر و اپدلاکر (۲۰۱۸) در این خصوص بیان کردند

خود نظم دهی ، افراد را قادر می سازد تا رفتار و اقدامات خود را کنترل و عملکرد خود را در صورت لزوم برای رسیدن به اهداف تعیین شده تنظیم کنند در این خصوص سکیب و همکاران (۲۰۱۸) نشان دادند که خود نظم دهی یک مهارت اصلی برای آمادگی در مدرسه می باشد زیرا سطح بالایی از خود نظم دهی در سنین خاص، پیشبینی کننده سطح بالایی از نتایج تحصیلی، شناختی و اجتماعی در بسیاری از مقاطع سالهای کودکی در مدرسه و بزرگسالی می باشد. پیشنهاد می شود با توجه به اثر گذاری مثبت ابعاد خودپنداره تحصیلی بخصوص در بعد آموزشگاهی بر خودنظم دهی تحصیلی و سرزندگی تحصیلی محققن آتی به بررسی جوانب و چگونگی این تاثیر گذاری پردازند. همچنین مسئولین مدارس به خصوص با توجه به شرایط موجود و اثر افزایش مثبت محیط آموزشی و خودپنداره ناشی از آن بر سرزندگی و خود نظم بخشی تحصیلی به شرایط موجود در این محیط ها و اهمیت آنها توجه بیشتری داشته باشند..

پیشنهاد می گردد در تحقیقات آتی رابطه علی بین متغیرهای تاثیر گذار تحقیق بر خودنظم دهی تحصیلی و سرزندگی تحصیلی بر اساس یک مدل مشتمل بر ابعاد مختلف موثر بر این عوامل به طور جداگانه ارزیابی گردد و متغیرهایی کمی همچون هوش و یا شخصیت و یا متغیر های با مقیاس کیفی همچون جنسیت دانش آموزان و وضعیت اقتصادی و یا اجتماعی والدین به عنوان یک متغیر تعدیلگر مورد اندازه گیری و نقش آن سنجیده شود.

با توجه به نتایج بدست آمده در این پژوهش به محققان پیشنهاد می شود با راهبردهای خودنظم دهی تحصیلی در قالب دورههای آموزشی به دانش آموزان و معلمان آموزش داده شود تا موجبات اشتیاق بیشتر، موفقیت تحصیلی و خودکارآمدی بیشتر فراهم شود.

منابع

- سیف، علی اکبر. (۱۳۹۵). روان شناسی پرورشی. تهران: دوران.
- زارع جمال آبادی، محمود. (۱۳۹۵). بررسی رابطه خود پنداره و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه یزد در سال ۱۳۹۲. کنفرانس بین المللی روان شناسی، علوم تربیتی و رفتاری.
- زاهد بلبان، عادل و کریمیان پور، غفار. (۱۳۹۶). نقش کیفیت زندگی در مدرسه و خودپنداره تحصیلی در اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان پایه پنجم و ششم ابتدایی شهرستان ثالث باباجانی. نشریه رویکردهای نوین آموزشی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه اصفهان، ۲(۱۲): ۶۱-۷۷.
- سعیدزاده، محمد؛ محمدی، یحیی و اسدی، فریبا. (۱۳۹۷). نقش باورهای فراشناخت و خودپنداره در پیشرفت تحصیلی دانشجویان. مجله توسعه و آموزش پزشکی، ۲(۱۳): ۱۴۹-۱۴۰.
- صادقی، مسعود و بیرانوند، زینب. (۱۳۹۶). تاثیر آموزش مهارت های مثبت
- اندیشی به شیوه گروهی بر هیجان مثبت یادگیری و خودنظم دهی تحصیلی دانش آموزان دختر دوره اول متوسطه. نشریه راهبردهای شناختی در یادگیری، ۹(۵): ۱۵۹-۱۳۷.
- عباسی، مسلم؛ اعیادی، نادر؛ شفیعی، هادی و پیرانی، نبیح. (۱۳۹۴). نقش بهزیستی اجتماعی و سرزندگی تحصیلی در پیش بینی اشتیاق تحصیلی دانشجویان پرستاری. نشریه راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۶(۸): ۵۴-۵۰.
- نیک پی، ایرج؛ فرحبخش، سعید و یوسف وند، لیلا. (۱۳۹۵). تاثیر آموزش راهبردهای خودتنظیمی (شناختی و فراشناختی) بر سبک های اسنادی و ابعاد آن در دانش آموزان. دو فصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری، ۷(۴): ۱۰۸-۹۴.

References

- Lee W., Lee M. & Bong M. (2014). Testing interest and self-efficacy as predictors of academic self-regulation and achievement. *Contemporary Educational Psychology*, 39, 199-216
- Martin, A; Marianne M, Michael A; Robyn Gibson; Gregory A. D & Liem. (2015). Faculty of Education and Social Work, University of Sydney, Sydney, New South Wales, Australia; David Sudmalis, Australia Council for the Arts, Surry Hills, New South Wales, Australia
- Duijn M, Rosenstiel IV, Schats W, Smallenbroek C, Dahmen R.(2016). Vitality and health: A lifestyle programme for employees. *European Journal of Integrative Medicine*; 3: 97- 101
- Salmeron-perez H., Gutierrez-braojos C., Fernandez-cano A., & Salmeron-vilchez P. (2010). Self-regulated learning, self-efficacy beliefs and performance during the late childhood, *E-Journal of Educational research, Assessment and Evaluation*, 16, 1-18
- Skibbe, L. E., Montroy, J. J., Bowles, R. P., & Morrison, F. J. (2018). Self-regulation and the development of literacy and language achievement from preschool through second grade. *Early Childhood Research Quarterly*.
- Tousignant, B., Sirois, K., Achim, A. M., Massicotte, E., & Jackson, P. L. (2017). A comprehensive assessment of social cognition from adolescence to adulthood. *Cognitive Development*, 43, 214-223.
- Zimmerman B.J. & Kitsantas A. (2014). Comparing students self- displacement and selfregulation measures and their prediction of academic achievement. *Contemporary Educational Psychology*, 39, 145-159.

